

Češi na Kosově poli

Reportáž Lukáše Cvrčka z cesty do Kosova

Srbsko. Jedna ze zemí bývalé Jugoslávie, jejíž jméno jsme si v posledních letech zvykli vídat v titulcích novinových zpráv výrazně častěji než jména jiných států ležících v přilehlém regionu. Obvykle v souvislosti s válkami, spory o území a jednáním mezinárodního soudního tribunálu pro válečné zločiny v bývalé Jugoslávii. Většina Čechů bohužel čerpá své znalosti o současném Srbsku a jeho obyvatelích výhradně z těchto reportáží, v lepším případě z toho co na dálnici cestou do Bulharska či Řecka zahlédnou z oken svých aut nebo autobusů. Donedávna jsem mezi tyto lidi patřil i já. Letos jsem se rozhodl tuto mezeru ve vzdělání zaplnit a koncem června jsem s partou kamarádů vyrazil poznat Srbsko na vlastní kůži.

Do Bělehradu sice létají za poměrně rozumné ceny nízkonákladové aerolinky, ale my jsme zvolili pozemní trasu přes Slovensko a Maďarsko. Cestování vlastním vozem je časově podstatně náročnější. Na druhé straně nám poskytlo naprostou svobodu pohybu po celém Srbsku bez nutnosti využít služeb hromadné dopravy nebo půjčoven aut. Vyrazili jsme v neděli v noci, abychom alespoň částečně využili čas, kdy dlouhé šňůry kamionů nebrzdí provoz na silnicích.

Po celé řadě zastávek jsme v pondělí po obědě překročili maďarsko - srbské hranice. Zde jsme si rozměnili pouze malý obnos na dálniční mýto, protože jsme předpokládali, že dál ve vnitrozemí dostaneme výrazně lepší kurs. Nakonec se v důsledku zpevňování dináru vůči euru naše očekávání nenaplnilo a pohraniční směnárna zůstala bezkonkurenčně nejvýhodnějším místem pro výměnu peněz. Na hranicích jsme také poprvé registrovali záplavu luxusních aut s německými a švédskými poznávacími značkami mířících do Srbska. Trochu jsme se divili tomu, co přivábilo takové množství německých a švédských boháčů do těchto končin. Při bližším pohledu nám však bylo okamžitě jasné, že se o žádné Němce ani Švédy nejedná. To jen turečtí přistěhovalci houfně pospíchali přes Srbsko a Bulharsko do své původní vlasti vystavovat symboly svého ekonomického úspěchu.

Vzápětí po přejetí hranic skončila dálnice. Státní silnice, která na dálnici navazovala, však umožňovala jet dál stejně rychle jako dosud. V Srbsku je maximální povolená rychlost 120 km/hod a k našemu překvapení ji drtivá většina místních dodržovala. Rozhodně je k tomu nenutila spíše neviditelná dopravní policie ani špatná kvalita silnic, jež byly v porovnání s našimi na špičkové úrovni. Na několikasetkilometrovém úseku místní obdoby naší dálnice D1, po níž jsme v průběhu našeho pobytu projeli celé Srbsko, nás zbrzdila pouze dvě krátká zúžení a rozestavěný úsek u města Novi Sad nedaleko hranic s Maďarskem (zde se státní silnice opět změnila v regulérní dálnici).

Po hlubokých kolejích v pravém pruhu ani památky. A to navzdory tomu, že Srbsko je podobně jako Česká republika tranzitní zemí, skrz níž denně projíždějí stovky a možná až tisíce cizích

kamionů. Kde soudruzi z Ředitelství silnic a dálnic dělají chybu, bylo jasné každému, kdo si cestou od našich hranic všiml pro nás Čechy nevidané kuriozity - stanovišť pro vážení nákladů.

Srbští řidiči oproti našim vykazovali celou řadu odlišností. Jezdili sice výrazně pomaleji, ale za volantem se chovali podstatně bezohledněji, než je zvykem u nás. Zejména v úzkých uličkách starého Bělehradu šla často veškerá pravidla silničního provozu úplně stranou. Také na dálnici nebyla nouze o horké chvílky, ale díky nižší rychlosti se vše obešlo bez nehod. Výjimku potvrzující pravidlo představoval turecký kamion, jehož řidič nejspíš usnul za volantem a připravil nám tak jedinou podívanou na opravdu vážnou dopravní nehodu za celý náš pobyt v Srbsku.

První velkou zastávkou bylo jedno z největších srbských měst Novi Sad ležící na severu země. Zde jsme poprvé okusili srbskou kuchyni a pivo. V místní luxusní restauraci na jedné z hlavních ulic nedaleko centra jsme si na doporučení číšníka objednali několik druhů pečeného a grilovaného masa se zeleninovým salátem. K tomu, s výjimkou řidiče, nejlepší srbské pivo značky Jelen (význam slova jelen je stejný jako u nás). Odkojení obvyklým chováním českých číšníků jsme spíše skepticky očekávali, na čem všem se nás místní obsluhující personál pokusí ošidit. Určité obavy jsme měli i z kvality piva a velikostí porcí. Ve všech směrech jsme byli velice příjemně překvapeni a tento dojem nám až do našeho odjezdu ze Srbska nic nezkazilo.

Další příjemné překvapení následovalo při placení účtu. Konečně jsem dostal možnost vžít se do pocitů britských turistů v Čechách. Na rozdíl od Britů strážliví a bez výtržností jsme se vypravili do pravoslavného kláštera na okraji Noviho Sadu. Po prohlídce krásně dochovaného kláštera postaveného v románském slohu a krátkém odpočinku v sadu v jeho sousedství jsme pokračovali v jízdě do Bělehradu, kde nás už očekávali přátelé našeho srbského kamaráda žijícího v Praze.

Po zhruba hodině jízdy jsme dorazili na místo. Srbská metropole je podstatně větší než Praha. V posledních letech se hodně rozrostla také díky přílivu několika set tisíc Srbů vyhnaných s tichým souhlasem mezinárodního společenství ze svých domovů v Bosně a Hercegovině, Chorvatsku a Ko-

„Do Bělehradu sice létají za poměrně rozumné ceny nízkonákladové aerolinky, ale my jsme zvolili pozemní trasu přes Slovensko a Maďarsko.“

LIST NÁRODNÍHO SJEDNOCENÍ
„CIZÍ NECHCEME, SVOJE NEDÁME“
POLNICE
Komentáře, analýzy, rozhovory a prohlášení.
Vychází jako dvouměsíčník, cena 10 Kč.
Jednotlivá čísla či celoroční předplatné lze objednat
na následující adrese: NSJ, Křivenická 448, 181 00 Praha 8
e-mail redakce: post.bohemia@seznam.cz

**„Expozice
přibližující srbské
válečné
tradice od
starověku do
současnosti
jsme si prohlédli
ve vojenském
muzeu sídlícím
v bělehradské
pevnosti
Kalemagdan.“**

sovu. Přesto se nám podařilo jen s minimálním blouháním najít místo srazu s našimi novými známými.

Srbové jsou velmi pozorní hostitelé a heslo „Host do domu, bůh do domu!“ u nich platí doslova. Zdrželi jsme se u nich několik dnů. Od první chvíle se o nás starali úplně jako o vlastní. Po celou dobu se nám bez ohledu na vlastní pohodlí naplno věnovali a snažili se plnit každé naše přání. Srbské pohostinství mimo jiné znamená, že host nemá prakticky žádnou příležitost cokoliv platit a pokud to zkouší, hrozí mu, že svého hostitele urazí.

Během našeho pobytu jsme si prohlédli centrum města s nejnámějšími pamětihodnostmi. Náš vůz jsme kvůli dopravním zácpám odstavili a po městě se pohybovali taxíky. Ty jsou v porovnání s našimi výrazně levnější, takže jsme si bez obtíží mohli dovolit podnikat přesuny i na vzdálenosti v řádech desítek kilometrů. Domy našich srbských přátel ležely v poklidné čtvrti nedaleko centra. Svezení taxíkem do srdce města proto vycházelo na pro Čechy zanedbatelný obnos. Jakým vozem jsme cestovali, záleželo na náhodě, podle toho, kdo zrovna přijel na zavolání z dispečinku taxislužby. Za stejnou cenu jsme se svezli zánovním klimatizovaným Mercedesem i obstarožní Zastavou.

Hromadnou dopravu jsme použili jenom jednou. Poněkud nás zarazila absence jízdních řádů na zastávkách. Prostě jsme si stejně jako ostatní cestující stoupli na stanici a počkali na příjezd autobusu. V Bělehradě je také na naše poměry velice krátké metro, jímž jsme se bohužel nesvezli a nemohli ho porovnat s naším, jehož finančně náročná výstavba uvázla kvůli ekonomickým potížím způsobeným hospodářskými sankcemi a ničivými nálety bombardérů NATO na srbské průmyslové podniky, komunikace a další civilní cíle na konci devadesátých let minulého století. Většina viditelných stop náletů už byla opravena a vybombardované domy jsou v dnešním Bělehradě spíše raritou.

Expozice přibližující srbské válečné tradice od starověku do současnosti jsme si prohlédli ve vojenském muzeu sídlícím v bělehradské pevnosti Kalemagdan, na jejíchž hradbách volně stála různá bojová technika od děl, přes tanky až po torpéda nebo letecké pumy. Návštěvníci nebyli omezeni žádnými zákazy dotýkání se venkovních exponátů a mohli po nich lézt zcela podle své libosti.

Z vnitřních expozic mě nejvíce zaujala výstava mapující konflikty z devadesátých let minulého století. Byly zde k vidění uniformy, zbraně a jiné válečné vybavení ukořistěné nepřátelům Srbů. Kromě jiného také kus křídla z rádoby neviditelného bombardéru F-117, jenž byl sestřelen při jednom „humanitárním“ náletu amerického letectva na Srbsko. Na masivní letecké útoky proti civilním cílům upomínaly také fotografie některých obětí bombardování z řad neozbrojených pokojných občanů, jichž bylo podle sdělení našich průvodců více než dva tisíce.

Pro nás Čechy byla velice zajímavá tabule znázorňující drtivý nepoměr sil mezi srbskou armádou a NATO. Převaha koalice nepřátel Srbů byla v některých kategoriích až padesátinásobná. Přesto srbský národ neváhal bránit svoji vlast se zbraní v ruce. V nerovném boji sice ztratil významnou část svého území, ale uhájil vlastní hrdost. Nám nezbylo než Srbům závidět a proklínat kapitulantského prezidenta Beneše.

denta Beneše.

Po celou dobu našeho pobytu v Bělehradě panovala krutá vedra. Teplota ani v noci neklesala pod třicet stupňů a v poledne bylo kolem čtyřicítka ve stínu. Kromě klimatizovaných místností a stinných zahrad jsme hledali osvěžení také na místní obdoba pražských Žlutých lázní ležící u jednoho z ramen Dunaje. Provoz barů podél pláže běžel podobně jako v Praze dlouho do noci. Podstatným rozdílem byla přítomnost číšníků, kteří servírovali objednané pití až na pláž. Ostatně za celý pobyt v Srbsku jsem se s výjimkou benzínových pump nsetkal se samoobslužnou restaurací nebo barem.

Díky doporučení našich hostitelů jsme navštívili velmi zajímavé restaurace, jež běžný turista nemá šanci objevit, a ochutnali některé místní speciality. Srbové jsou mistry v přípravě různých druhů jídel především z mletého masa. Pokud vás v Bělehradě přepadne hlad po půlnoci nebo nad ránem, není nic ztraceno. Na ulicích je zde dostatek stánků, kde místo obvyklého sortimentu českého rychlého občerstvení můžete dostat opravdové jídlo.

Určitým problémem, který jsme v Bělehradě díky srbským průvodcům nemuseli řešit, může být jazyková bariéra. V Srbsku je naprosto běžné, že číšníci, policisté nebo personál u benzínových pump nemluví jiným jazykem než svojí mateřštinou. Na vlastní kůži jsme se o tom přesvědčili, když jsme po několika dnech vyrazili bez našich srbských přátel prozkoumat venkov. Ochota Srbů domluvit se s námi nebo nám pomoci výrazně vzrostla pokaždé, když jsme jim prozradili, že jsme Češi. Naštěstí jsou naše jazyky příbuzné, takže se nám s pomocí rukou a nohou dařilo domluvit se česky. Některé výrazy jako „dobry den“ nebo třeba „pivo Jelen“ nepotřebovaly žádný překlad.

Po prvním klamném dojmu, jenž jsme si vytvořili z několika zanedbaných vesnic, jež jsme zahlédli cestou od hranic z okna našeho auta, jsme byli překvapeni poměrně slušnou úrovní srbského venkova. Vesnice se dost podobaly těm našim a někde byl rozdíl téměř nepatrný.

Navštívili jsme také rekreační oblast u Stříbrného jezera nedaleko města Požarevac. Přestože sezóna teprve začínala, byl poměrně značný problém sehnat ubytování v blízkém okolí jezera. Kromě domácích rekreatantů zde bylo také celkem dost zahraničních turistů hlavně z Německa a Holandska. Nakonec jsme za velice příjemnou cenu deset euro na hlavu sehnali nocleh v jedné solidně vybavené vile pouhých pár minut chůze od nejbližší pláže.

Že jsme v turistickém centru, bylo znát v místní restauraci, kde nám servírovali „pouze“ čtyřsetgramové porce masa. Po přejídání z předchozích dnů, kdy jsme se museli vypořádat s kilovými kusy masa, jsme to však spíš přivítali. Na české poměry obrovské porce jsou dány hlavně tím, že Srbové v podstatě nejí přílohy v našem slova smyslu. Ty jsou zpravidla nahrazeny čerstvou zeleninou a bílým chlebem. Hranolky nebo pečené brambory sloužily spíše jako obloha.

Přestože by se mohlo zdát, že srbský způsob stravování musí nutně vést k obezitě, opak je pravdou. Na ulici byl vysloveně problém potkat obézního člověka a já osobně, aniž bych nějak trpěl hladem nebo podával zvýšené fyzické výkony, jsem

během týdne shodil dvě kila.

Po výletu na venkov následovala návštěva Niše, největšího města na jihu země. I zde se nás ujali místní lidé a ukázali nám své město. Největší atrakcí pro nás kromě nížské pevnosti byl mohutný čtverhranný sloup, do něhož turečtí okupanti nechali pro výstrahu zazdít stovky hlav usekaných bojovníkům za osvobození Srbska. Pod vlivem novověkých středoevropských tradic válčení nás poněkud zaskočil rok jeho zbudování – 1809. Já osobně jsem tipoval rok 1400. Druhá největší nížská pamětihodnost – pevnost – svým způsobem využití příliš nepřipomínala podobné objekty u nás. Díky celé řadě barů a diskoték sloužila především jako centrum nočního života.

V pevnosti jsme strávili naši poslední noc před odjezdem do Kosova, kde jsme se chtěli zúčastnit oslav srbského svátku tradičně připadajícího na 28. červen. V tento den v roce 1389 svedla srbská armáda na Kosově poli bitvu s Turky, která bohužel nepřinesla vítězství nad muslimy. Přesto si Srbové dodnes připomínají hrdinství svých bojovníků.

Naše česká výprava se přidala ke skupince místních vlastenců, kteří stejně jako my mířili do Kosova. Náš minikonvoj vyrazil z Niše kolem půl čtvrté ráno. Po sedmé hodině jsme přijeli na nedávno vzniklou hranici. Na hraničním přechodu i podél silnice dál do vnitrozemí byli rozmístěni čeští vojáci. Samotná procedura odbavení byla plně v rukou srbské a kosovské policie tvořené v podstatě pouze Albánci. Díky kontaktům našich nových známých se nám podařilo zkrátit čekací dobu zhruba na hodinu a projít odbavením bez prohlídky vozu. Autobus ruských pravoslavných věřících ve frontě před námi přítom Albánci ve zbrusu nových uniformách ušitých za evropské peníze prohlíželi déle než hodinu. Po zaplacení povinného ručení 50 euro a nafilmování našich obličejů českými vojáky jsme konečně mohli pokračovat v cestě. Někteří Srbové však měli smůlu, protože z nějakých důvodů vzbudili antipatie albánských policistů, a byli vráceni zpět na srbskou stranu.

Vjeli jsme do v současnosti výhradně albánské oblasti se správním střediskem ve městě Podujevo. Před touto zónou jsme byli důtklivě varováni už v Bělehradě. Místní Srbové, kteří zde ještě před několika desítkami let představovali většinu obyvatelstva, byli za nečinného přihlížení vojáků mezinárodních sil (mezi nimi také českých) dílem vyvraždění a zbytek byl vyhnán. Srbské památky a posvátná místa albánští vandalové zničili. Místo nich, nejspíš za peníze svých bruselských a washingtonských protektorů, postavili mešity. Před vyhlášením samostatnosti zde často docházelo k útokům na projíždějící auta se srbskými značkami. Výjimkou prý nebyla ani střelba. Po odtržení Kosova se situace trochu zklidnila, ale podle našich informací útoky na osamocené vozy ze Srbska úplně neustaly.

Vzhledem k tomu, že na albánské poměry bylo očividně příliš brzo ráno (zhruba kolem deváté), jsme projížděli pouze vyklidněnými vesnicemi a městy, kde jediný život představovali vojáci a několik civilistů. Mohl jsem tak v klidu pozorovat albánské a americké vlajky na domech ukradených Srbům a v duchu se dohadovat, jestli jejich původní majitelé zachránili aspoň holé životy, nebo „záhadně“ beze stopy zmizeli.

Ze zamýšlení mě vytrhla silniční uzávěra po-

skládaná z obrněných transportérů švýcarské armády. Zatímco nám drobní klučiči s prvními náznaky rašících vousů, navlečení do maskovacích uniform, pečlivě obraceli kapsy naruby a prohledávali naše zavazadla, jestli nevezeme zbraně nebo Albáncům nepřátelskou propagandu (nejspíš neměli žádné iluze o neúplatnosti albánských pohraničnicků), mýjela nás auta albánských ranních ptáčat. Vojáci ani jedno z nich nezastavili.

Po prohlídce jsme pokračovali přes Prištinu do města Gračanica. V něm se ještě drží srbský národnostní ostrůvek a díky permanentní ostraze je zde dochován nejdůležitější pravoslavný chrám v Kosovu – sídlo místní hlavy pravoslavné církve. Ve sváteční den zde probíhala bohoslužba, na niž se sjelo odhadem několik tisíc lidí z celého Srbska. Pro mě i většinu účastníků naší české výpravy to byla první pravoslavná nebo vůbec nějaká církevní akce, již jsme se v životě zúčastnili. Bohužel jsme nerozuměli ani slovo z toho, co se dělo na pódiu, takže jsme zhruba po čtyřiceti minutách přesídlili do restaurace přes ulici.

Před odchodem na občerstvení jsem se dal do řeči s jedním Rusem, který organizuje pomoc Srbům živořícím v odříznutých enklávách na jihu Kosova. Od něho jsem se dozvěděl, jak těžký je život v nepřetržitě nepřátelském obklíčení. Srbové, jejichž hlavním zaměstnáním na jihu země je zemědělství, jsou při práci na polích zákeřně vražděni. Kvůli neustálému narušování své práce albánskými teroristy nemohou dosáhnout odpovídajících výnosů. Žijí proto ve velké bídě. Dovolat se spravedlnosti je nemožné. Oproti tomu každý jejich pokus organizovat vlastní obranu je nekompromisně rozdrčen mezinárodními vojsky. Ostatně sám jsem už měl při prohlídce prováděné švýcarskými vojáky možnost poznat, že v Kosovu pro Srby a jejich přátele platí nesmlouvavá přísinnost, zatímco pro druhou stranu pouze bezbřehá benevolence.

Po ukončení bohoslužby jsme se před vchodem do chrámu na památku vyfotografovali s naší vlajkou. Navzdory tomu, že vláda České republiky uznala Kosovo, nebudila naše vlajka mezi přítomnými Srby žádné pobouření. Chápali, že toto rozhodnutí vlády, podobně jako v řadě jiných případů, nereprezentuje postoje ani zájmy většiny českého národa a dál projevovali své sympatie k nám.

Po fotografování jsme vyrazili do městečka Gazimestan, v jehož blízkosti stojí památník bitvy na Kosově poli. Cestou jsme opět projížděli Prištinou. V hlavním městě a albánských částech nejchudší země Evropy právě probíhá masivní stavební boom. Staví se doslova na každém rohu. Odkud peníze na rozmáchlé veřejné projekty i soukromé vily pochází, mi došlo až po návratu domů, když jsem viděl zprávy z dárcovské konference pro Kosovo.

Bývalý drogový mafián hledaný Interpolem a válečný zločinec zodpovědný za masové vraždy a mučení srbských civilistů Hašim Thaci alias Had, nyní kosovský premiér, si v televizi pochvaloval, že se mu podařilo vymámit z USA a EU více než miliardu a půl eur. Vláda České republiky se na této konferenci zavázala naházet do albánské černé díry sto milionů korun z našich daní. Uklidňující fráze o tom, že všechny peníze budou pečlivě vyúčtovány a do posledního eura poslouží pracovitým Al-

„Navzdory tomu, že vláda České republiky uznala Kosovo, nebudila naše vlajka mezi přítomnými Srby žádné pobouření.“

báncům a jejich v bezpečí multikulturní společnosti žijícím srbským spoluobčanům k nastartování společné ekonomiky, mě naplnily úžasem nad mírou drzosti bruselských papalášů, s jakou zkouší lidem věšet bulíky na nos.

Estetická úroveň albánské architektury není příliš vysoká. Většina dokončených domů působí dojmem neustálé rozestavenosti. Jiné budovy sice nevypadají jako rozestavené, ale v řadě případů přímo ohromují svou ošklivostí. Mírou nevkusu a pouťové přezdobenosti jsou srovnatelné s naším „podnikatelským barokem“. Vlajkovou lodí podobných nechtůností je hotel Victory v Prištině, jehož střechem „zdobí“ několikametrová replika pařížské a newyorské sochy svobody. Jisté paralely s Českou republikou měl také albánský zvyk vyvěšovat dvě vlajky. Jednu svou a druhou patřící buď otcům zakladatelům nebo současným správcům protektorátu Kosovo, přičemž bílé hvězdy USA výrazně dominovaly nad těmi žlutými EU.

Nedlouho po průjezdu Prištinou jsme dorazili do blízkosti památníku bitvy na Kosově poli stojícího na okraji městečka Gazimestan. Zde jsme se setkali s prvními provokacemi ze strany Albánců. Nejednalo se o žádnou masovou protiakci, před níž by nás museli chránit všudypřítomní policisté a vojáci. Naopak. Do naší blízkosti si troufl jediný vůz obsazený skupinkou albánských mladíků. Z jeho oken se hlasitě linula nepřijemná orientální hudba, jež nás a pochopitelně také přítomné Srby silně dráždila. Při prvním náznaku pokusu několika jednotlivců o průnik do blízkosti vozu Albánci i se svojí tureckou muzikou zmizeli jako pára nad hrncem.

Přímo u památníku bitvy se po průchodu kontrolním stanovištěm slovenských vojáků (bez permanentního dozoru by byl památník zničen stejně jako řada jiných srbských kulturních památek) shromáždilo několik tisíc lidí. Většina z nich sem stejně jako my přijela z bohoslužby v Gračanici. Spolu s nimi jsme se poklonili památce srbských hrdinů, kteří bojovali a padli v boji proti muslimské invazi do Evropy. Nakonec jsme si s okolostojícími účastníky akce pořídili pár společných fotek na památku a vyrazili zpátky domů.

Bohužel se nám od pořadatelů nepodařilo získat svolení s vyvěšením naší vlajky. Vřele ocenili naši účast, ale zdvořile nám oznámili, že vzhledem k politice vlády České republiky a urážlivému vystupování některých jejích členů vůči Srbsku není naše státní vlajka žádoucí. U pořadatelů byl nejvíce neoblíbeným státním představitelem České republiky jednoznačně ministr zahraničí Schwarzenberg. Na první místo pomyslného žebříčku padouchů se dostal především kvůli svému úsilí o prosazení samostatnosti Kosova. Mediální vystoupení, v němž v podstatě vzápětí po prosazení svým záměrů nazval Srby svými přáteli, bylo srbskou stranou jednoznačně vykládáno jako sprostá neomalenost a arogantní kopání do mrtvol.

Hněv na vládní politiky se našťastí nepřenášel na prosté Čechy. Jakákoliv jiná vlajka patřící libovolné české organizaci, sdružení, sportovnímu klubu nebo politické straně (vyjma stran současné vládní koalice) byla vítána. Pro skupinku nikde neorganizovaných výletníků to však znamenalo, že se tato akce bude muset obejít bez českých barev. Tehdy jsem si opět uvědomil, jak těžké škody nejen

na reputaci naší země páchá kabinetní politika, do níž nemá řadový občan možnost nijak promluvit, a znovu jsem podobně jako mockrát v minulosti zatoužil po posílení prvků přímé demokracie v našem politickém systému.

K hranicím Kosova jsme se přesouvali v koloně jiných účastníků shromáždění na Kosově poli. Albánští policisté nám cestou udělali celou řadu naschválů. Zejména si libovali v bezdůvodném zastavování a zdržování aut na místech bez stínu. Ve čtyřicetistupňovém vedru se stojící vozy, z nichž většina postrádala klimatizaci, rychle měnily ve výhň a úměrně tomu tekly nervy. Když povolily a hrozil střet s posádkami zdržovaných vozů, dávali se policisté na ústup a cesta byla rázem volná, aby se o několik kilometrů dál celá situace opakovala.

K našemu grilování si občas vybrali místa uvnitř albánských městeček a vesnic. Možná jsme se měli stát terčem „hněvu lidu“. Přestože nás albánští policisté servírovali roztrhané do nepřilíš početných skupin jako na podnose, nikdo se neodvážil nás fyzicky napadnout. Místo kamení a střel k nám na některých místech zdálky létaly pouze nadávky a krvelačné posunky. Nejstatečnější jedinci se v jednom případě odvážili až na deset metrů blízko. Pečlivě se však drželi v dosahu několika vojáků mezinárodních sil, kteří jejich provokace blahosklonně ignorovali. Navzdory příkladu těchto hrdinů zůstala většina Albánců bydlících v okolí silnice z Prištiny do Kosovské Mitrovice pro tento den zalezlá a jediným našim soupeřem proto bylo jenom příšerné horko.

Situace se změnila, když jsme z této silnice odbočili a pokračovali úplně sami směrem na Podujevo a dál na hranice. Tato silnice byla pro Srby uzavřena a vojáci v kordonu nám na ni dovolili sjet jenom díky naší české značce. Ulice albánských měst a vesnic, jimiž jsme projížděli, proto byly podstatně živější než v předchozím úseku cesty. Albánci náš příjezd nečekali nebo si ho asi dost často ani nevšimli. Pouze na chvíli jsme zastavili v Podujevu a několika vesnicích, abychom si vyfotili tamní nové mešity a pokračovali v cestě. I díky tomu na nás Albánci stihli vrhat nanejvýš tak nenávislné pohledy.

Před odjezdem ze Srbska jsme si nakoupili cigarety do zásoby. V licenci se zde stejně jako u nás vyrábí celá řada světově známých značek. Podstatný rozdíl je jedině v ceně. Krabička cigaret Lucky Strike vyšla v přepočtu na dvacet pět korun a Marlboro na třicet. Ceny jsou jednotné, takže není nutné hledat místo, kde je nákup nejvýhodnější. Maďarští celníci nám sice na hranicích prohlíželi zavazadla, ale nad rozumným překročením limitu pro cigarety a tvrdý alkohol přimhouřili oko.

Když jsme si ještě doma v Čechách hledali informace na cestu, narazili jsme na internetu na tvrzení, že se v Srbsku musíme policejně hlásit nebo bydlet v hotelu. Pokud nebudeme mít při výjezdu ze země potvrzení o přihlášení, čeká nás pokuta nebo dokonce vězení a vyhoštění. Ptali jsme se na to našich srbských přátel. Nikdo z nich o tomto nařízení jakživ neslyšel. Ani na hranicích po nás nikdo nic podobného nechtěl. Takže pokud ze sebe nechcete dělat bláznů a kazit si dovolenou vyseďváním na policejních stanicích, vřele doporučuji tuto poplašnou zprávu ignorovat.

„Přestože nás albánští policisté servírovali roztrhané do nepřilíš početných skupin jako na podnose, nikdo se neodvážil nás fyzicky napadnout.“

Lukáš Cvrček